

تماس به ایران 5.99

افغانی هر 30 ثانيه

برای اشتراک: #6*888*1 را دایل نماید.

برای لغو اشتراک: #6*888*2 را دایل نماید.

بدون قسطنطنیه

AFGHAN WIRELESS

ارتباط مجدد افغانستان Connecting Afghanistan

www.afghan-wireless.com

192

بررسی گفتگوهای صلح در افغانستان در چهار دهه گذشته

بررسی گفتگوهای صلح در افغانستان در چهار دهه اخیر

صفحه ۵

وزارت صحت:

در هر دو ساعت یک مادر هنگام ولادت می میرد

طبق آمار این وزارت، میزان مرگومیر مادران از ۱۶۰۰ تن به ۳۲۷ تن در هر صد هزار ولادت زنده، میزان مرگومیر کودکان نوزاد از ۱۶۵ کودک نوزاد به ۴۵ تن در هر یک هزار ولادت زنده و میزان مرگ و میر کودکان زیر پنج سال از ۲۵۷ کودک به ۵۵ کودک در هر یک هزار کاهش یافته است.

عبدالحکیم مجاهد از شورای عالی صلح برکنار شد

صفحه ۲

تنظیم خانواده / فاصله دهی

افغانستان کی دکورنی سمبالتیا او دزیرو

السکتوری کمیته

Committee on Pro

g/ Birth Space in Afghanistan

وقتی چشم مبارزه با دشمن کار نمی کند

صفحه ۴

صفحه ۴

بازماندگان مولوی منصور

آشنایی کززی با مولوی عبدالحکیم مجاهد، مولوی عبدالسلام ضعیف، ملا محمدغوث و مولوی وکیل احمد متوکل از همان زمان شکل گرفته بود. آنان دوستان نزدیک بودند. اما پس از این که ملا محمدعمر حکم نصب کززی به نیویارک را به رغم اصرار دیگر رهبران طالبان مهر نکرد، ایشان رفته رفته به گروه روم نزدیک شدند. جالب این است که در سالهای ۱۹۹۷ تا ۱۹۹۹ آجندای کززی با آجندای جنرال مشرف یکی بود. هر دو می خواستند که گروه طالبان رسمیت بین المللی پیدا کند. برخی از تکنوکرات های دیگر که در حال حاضر رهبران دولت هستند نیز در آن زمان تلاش کردند تا برای طالبان مشروعیت بین المللی بخزند. تکنوکرات ها و حامد کززی به دلیل عواطف قومی برای گروه طالبان خوش خدمتی می کردند، ولی پاکستانی ها اهداف استراتژیک داشتند و می خواستند با حمایت از گروه طالبان به آن برسند. با سقوط حاکمیت طالبان، برخی از رهبران آن گروه با شناختی که از حامد کززی داشتند، به او پیوستند و مورد حمایت ایشان قرار گرفتند. در میان طالبان شاخه ای وجود داشت که به نام «گروه مولوی نصرالله منصور» یاد می شد. مولوی عبدالحکیم مجاهد، مولوی پیرمحمد روحانی، مولوی حبیب الله فوزی و مولوی قلم الدین و عده ای دیگر از اعضای این گروه بودند.

صفحه ۶

سرور دانش: فقر و بیکاری ریشه در مدیریت بودجه دارد

کارمند ربوده شده صلیب سرخ رها شد

صفحه ۲

دو روز عزای عمومی به خاطر قربانیان حمله های اخیر

صفحه ۲

Afghan Cyber ISP/ICT Company - شرکت خدمات اینترنتی افغان سایبر

Internet Services all over Afghanistan

- NGOs & Army Camps
- Government Sector
- Private Organizations & Homes
- VSAT
- ICT Solutions
- Wireless

+93 799 19 92 03

+93 789 28 40 40

West of Hanzalah Masjid, Haji Yaqub Square, Shar-e-naw, Kabul-Afghanistan

داریانا افغان هوایی شرکت ARIANA AFGHAN AIRLINES

تغییر در سیستم اخذ تکت آریانا

- مسافری محترم آریانا می توانند هر قدر که تکت های خود را از قبل خریداری نمایند، قیمت نازل تر را بدست آورند.
- سهولت انتخاب سیت برای مسافری محترم در هنگام خرید تکت ها بوجود آمده، که مسافری محترم می توانند هنگام خرید تکت ها، سیت های خویش را نیز انتخاب نموده و قید نمایند.
- شرکت های سیاحتی می توانند برای مسافری گروهی خود قیمت نازل تر را نسبت به قیمت اصلی در سیستم بدست بیاورند.

DUBAI, JEDDAH, ISTANBUL, ANKARA, DELHI, URUMQI

اقدام به جا و در خور ستایش

برکناری آن عضو شورای عالی صلح که برای گروه طالبان تقدس قایل است، یک اقدام به جا و سزاوار ستایش است. عضو شورای عالی صلح که ماهانه مبالغ هنگفت وجه نقد را به نام دستمزد از خزانه‌ی دولت و مردم افغانستان می‌گیرد، حق ندارد گروهی را که با این دولت می‌جنگد، مقدس بخواند. کسی که طالبان را مقدس می‌خواند، در واقع به جنایات آنان صحنه می‌گذارد. کسی که طالبان را مقدس می‌خواند، کشتن کارمندان دولتی، مردم عام، سربازان اردو و افسران پولیس به وسیله‌ی این گروه را نیز تایید می‌کند. چنین شخصی نباید از خزانه‌ی مردم افغانستان پول بگیرد. ایجاب می‌کند که عضو پیشین شورای عالی صلح دادگاهی نیز شود.

هیچ دولتی در دنیا اظهاراتی را که در حمایت از دشمنانش صورت بگیرد، تحمل نمی‌کند. بریتانیا که خودش را مهد دموکراسی و آزادی بیان می‌خواند، یک ملای طرفدار داعش را در ماه اگست سال پار میلادی محاکمه کرد. این ملا به دلیل سخنرانی‌هایی که در آن از گروه تروریستی داعش حمایت کرده بود، محاکمه شد. در ایالات متحده امریکا که هر کسی که حمایتش را از القاعده و گروه تروریستی داعش اعلام کند، بلافاصله بازداشت و محاکمه می‌شود.

بنابراین دولت مکلف است با آنانی که دشمنان ایدیولوژیک نظام مبتنی بر قانون اساسی افغانستان هستند، برخورد جدی کند. برچیدن حامیان ایدیولوژیک طالبان و شیفتگان امارت طالبی، نباید محدود به شورای عالی صلح باشد. در هر مقام، اداره و سازمان دولتی، اگر کشف شد که کسی از طالبان به نحوی حمایت می‌کند، باید برکنار شود. هر روز نیروهای امنیتی افغانستان در جنگ با طالبان قربانی می‌دهند. از برکت خون نیروهای امنیتی است که کلان‌شهرهای کشور به دست طالبان اشغال نشده است. حرمت خون این نیروها باید نگه داشته شود.

کسی که از طالبان حمایت لفظی، مالی و ایدیولوژیک می‌کند، در واقع به خون نیروهای امنیتی بی‌حرمتی کرده است. هیچ دولتی و ملتی بی‌حرمتی به خون سربازان و مدافعانش را تحمل نمی‌کند. در هیچ کشور دنیا هم دشمنان ایدیولوژیک دولت را به نهادهای مهم راه نمی‌دهند. مثلاً در کنگره ایالات متحده هیچ گاهی یک لنینیست یا یک اسلام‌گرای تندرو راه نمی‌یابد. بنابراین هیچ منطقی ندارد که حکومت افغانستان عده‌ای را که هنوز بر طالب بودنشان فخر می‌کنند و شیفته‌ی روش و تفکر طالبانی هستند، در نهادهای مهم دولتی تحمل کند و از خزانه‌ی ملت به آنان پول بپردازد. این نه اعتمادسازی است، نه حسن نیت، بلکه حماقت است. باید به دادن احمق‌پولی به طالبان درون نظام خاتمه داده شود.

البته این به معنای آن نیست که اگر کسی صف طالبان را ترک کرد، استقبال نشود. هر کسی که صف طالبان را ترک می‌کند، اسلحه را کنار می‌گذارد و قانون اساسی افغانستان را می‌پذیرد، باید بخشی از جامعه محسوب شود. این شخص باید از حقوق شهروندی‌اش محروم نشود. اما کسی که ظاهراً از طالبان بریده ولی در عمل در هر فرصتی از آنان دفاع می‌کند و جنگ آنان را مشروع می‌خواند، سزاوار محاکمه است.

حکومت باید با تمام حامیان درون نظام طالبان برخورد قضایی کند. دولت باید زندانیانی را که متهم به تروریسم و ارتکاب جرایم تروریستی هستند نیز محاکمه کند. کسی که مرتکب اعمال تروریستی می‌شود یا از آن حمایت می‌کند، نباید مصون باشد.

وزارت اطلاعات و فرهنگ:

تعهدات رییس جمهور در قبال رادیو تلویزیون ملی در حال عملی شدن است

۸ صبح، کابل: دکتر کمال سادات، سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ در کنفرانس پیگیری تعهدات حکومت وحدت ملی، پیرامون معیاری سازی رادیو تلویزیون ملی و آژانس اطلاعاتی باختر رییس جمهور تمام وعده‌هایی را که در جریان کمپاین انتخاباتی خود داده است، قدم به قدم روان است که آن را عملی کنند.

دکتر سادات افزود: «وعده‌هایی که رییس جمهور در بخش آژانس باختر داده بود، من به حیث معین و سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ و تیمم، کار خود را بسیار سخت و جدی شروع کرده‌ام.» هم‌چنان کمال سادات گفت: «وزارت اطلاعات و فرهنگ، به خصوص آژانس باختر متعلق به تمام مردم است، آژانس باختر، قلم، زبان

می‌گوید: «آژانس باختر فعلاً فراموش شده است. جناب رییس‌جمهور در گذشته در هر سفرش یک نماینده از آژانس باختر و یک نماینده از رادیو تلویزیون ملی همراه‌شان بودند و این به این معنا نبود که این‌ها برای سیر جهان بروند، بل به این معنا بود که این‌ها بروند تاریخ آینده کشور را رقم بزنند با ایام‌های عکس خود برای نسل‌های گذشته یادگار بمانند. برای اخبار و پژوهشگران افغانستان معلومات جمع‌آوری کنند که با تاسف بسیار زیاد حالا نمی‌برند.»

همین‌طور خانم نبردآیین می‌گوید که ما دو آرشیف داریم، اما بنابر محدودیت‌های مالی به آن توجه نمی‌شود.

خانم نبردآیین اضافه می‌کند: «با تمام رهبری‌ها، ما این موضوع را در جریان مانده‌ایم و آگاه کرده‌ایم و از مبرمیت‌شان گفته‌ایم، اما قصه‌ی مفتی بوده تا فعلاً.»

ماری نبرد آیین، هم‌چنان گفت: «ما حالا با شمشیر کهنه فیل می‌کشیم، با امکانات محدود، ما حرف‌های دولت را به گوش مردم می‌رسانیم خبرنگاران ولایتی ما با امکانات محدود خیر تهیه می‌کنند، ما نتوانسته‌ایم که وسایل مورد ضرورت آن‌ها را تهیه کنیم.»

خانم آیین می‌گوید که هماهنگی میان نهادهای رسانه‌ی حکومت با آژانس اطلاعاتی باختر وجود ندارد.

در انفجار ماینی در ننگرهار

هفت غیر نظامی جان باختند

فرمانده نام نبرده است.

وزارت امور داخله هم‌چنین از کشته شدن بیست و یک طالب به شمول یک فرمانده کلیدی گروه طالبان خبر داده است. این وزارت می‌افزاید که این طالبان در نتیجه عملیات نیروهای پولیس در ولایت‌های کاپیسا، پروان، ارزگان و خوست به قتل رسیده‌اند. وزارت امور داخله تاکید کرده که در میان افراد کشته شده یک فرمانده کلیدی طالبان نیز شامل است. این وزارت از این

۸ صبح، کابل: وزارت امور داخله اعلام کرده که در نتیجه انفجار یک حلقه ماین در ولایت ننگرهار، هفت غیر نظامی جان باخته‌اند. این وزارت می‌گوید که این انفجار در نتیجه برخورد موتر حامل غیر نظامیان با ماین جاسازی شده در کنار جاده در ولسوالی پیچیراگام صورت گرفته است. وزارت امور داخله می‌افزاید که در این انفجار دو غیر نظامی دیگر زخمی شده‌اند.

دو روز عزای عمومی

به خاطر قربانیان حمله‌های اخیر

۸ صبح، کابل: اشرف غنی رییس‌جمهور کشور، در حکمی روزهای یکشنبه و دوشنبه، بیست‌وششم و بیست‌وهفتم جدی را به عنوان روزهای عزای عمومی اعلام کرده است. عزای عمومی به خاطر اعزاز و اکرام قربانیان حمله‌های تروریستی روز سه‌شنبه گذشته در ولایت‌های کابل، قندهار و هلمند اعلام شده است.

در این حمله‌های تروریستی پنجاه و هفت تن به شمول پنج دیپلمات امارات متحده عربی، دو عضو پارلمان

شهدای حوادث تروریستی اخیر در ولایات کابل، قندهار و هلمند و به خاطر اعزاز و اکرام دیپلمات‌های شهید دولت دوست و برادر امارات متحده عربی، ارج‌گذاری به مناسبات دوستانه و مستحکم میان دو دولت و ملت صورت گرفته است.

بر اساس این حکم، مراسم دعاخوانی برای قربانیان حوادث تروریستی اخیر در مساجد کشور برگزار می‌شود و هم‌چنین یک هیات بلند پایه دولتی به منظور شرکت در مراسم تشیع جنازه‌ی دیپلمات‌های امارات به آن کشور اعزام می‌شود. در این حکم آمده است: «به پاس احترام به خاطر دیپلماتان شهید کشور دوست و برادر امارات متحده عربی، منار یادبود شهدا در شهر قندهار اعمار و لوح یادبود از آنان در مقر وزارت امور خارجه کشور نصب شود.»

حمله‌های تروریستی اخیر با محکومیت گسترده داخلی و بین‌المللی مواجه شد.

عبدالحکیم مجاهد از شورای عالی صلح برکنار شد

۸ صبح، کابل: مجیب‌الرحمان رحیمی سخنگوی ریاست اجرایی کشور، اعلام کرده که براساس فیصله و تصمیم رهبری حکومت وحدت ملی، مولوی عبدالحکیم مجاهد مشاور شورای عالی صلح بدنبال اظهارات غیرمسئولانه و توهین‌آمیز اخیرش دیگر نمی‌تواند به عنوان عضو شورای عالی صلح کار کند.

آقای رحیمی این خبر را در فیس‌بوک خود اعلام کرده است.

هم‌چنین شورای عالی صلح نیز در پی اظهارات اخیر مولوی عبدالحکیم مجاهد مقام پیشین گروه طالبان واکنش تندی نشان داده است. این شورا گفته است که مولوی مجاهد در نشست روز پنج‌شنبه انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان به عنوان نماینده این شورا فرستاده نشده بود بلکه اظهارات او در این نشست، موقف شخصی خود او است. شورای عالی صلح در اعلامیه‌ای گفته است: «شورای عالی صلح در قبال اظهار نظرهای از این قبیل هیچ نوع مسوولیت ندارد و باورمند است که نسبت به هر وقت دیگر در شرایط کنونی دشمنان صلح و ثبات افغانستان دست به دست هم داده‌اند تا بتوانند از این بیشتر بر پیکر واحد ملت مسلمان و رنج‌دیده افغانستان ضربات وارد کنند.»

شورای عالی صلح هم‌چنین از نهادهای مسوول خواسته تا در باره اظهارات عبدالحکیم مجاهد تحقیق کرده تا براساس آن قضاوت صورت گیرد. مولوی عبدالحکیم مجاهد، در نشست روز پنج‌شنبه انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان، از گروه طالبان به عنوان یک «طبقه مقدس» و «فرشتگان صلح» نام برد. او هم‌چنین از داکتر نجیب‌الله رییس‌جمهور پیشین افغانستان، به عنوان «خاین» و قیام‌احمدشاه مسعود علیه رژیم داوودخان را «بغاوت» یاد کرد. پیش از این دفتر ریاست جمهوری نیز در برابر این اظهارات واکنش تندی نشان داد و گفت براساس قانون برخورد صورت خواهد گرفت.

کارمند ربوده‌شده صلیب سرخ رها شد

۸ صبح، کابل: یک کارمند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ که به تاریخ ۱۹ دسامبر ۲۰۱۶ در ولایت کندز ربوده شده بود رها شده و در حال حاضر با تیم آی سی آر سی در کندز است.

کمیته‌ی بین‌المللی صلیب سرخ از مقام‌ها و مردمی که در رهایی کارمند صلیب سرخ و همکاری کرده‌اند، سپاس‌گزاری کرده است.

این کارمند آی سی آر سی زمانی ربوده شد که از دفتر آی سی آر سی در کندز به نمایندگی فرعی مزار شریف سفر می‌کرد.

مونیکا زیناریلی، رییس نماینده گی مرکزی آی سی آر سی در افغانستان گفت: «خرسند و سپاس‌گزاریم که جان کارلوس سالم و مصون رها شده است.»

زیناریلی گفته است که اختطاف او برای خودش، خانواده، دوستان و همکاران ما یک آزمون سخت بود.

در هنگام اختطاف این کارمند صلیب سرخ، سه کارمند دیگر این نهاد بدون آسیب رها شده بودند، اما یک کارمند خارجی آنان، نزدیک به ۴ هفته در قید ربانندگان بودند.

«آی.سی.آر.سی» در جریان ۳۰ سال حضور خود در افغانستان مراقبت‌های صحی، خدمات آب و حفظ الصحی را عرضه کرده است و در کنار میانجی‌گری بی‌طرفانه، از بازداشت‌گاه‌ها دیدار می‌کند.

کار راه‌های بدیل سالنگ سال آینده شروع می‌شود

● ظفر شاه رویی

محمود بلیغ وزیر فواید عامه، می‌گوید که سرک دوشی-بامیان که مهم‌ترین راه بدیل شاهراه سالنگ به شمار می‌رود، بخشی از کارهای مقدماتی آن به پیش رفته و قرار است سال آینده کار سه بخش این سرک آغاز شود.

وزارت فواید عامه اعلام کرده که قرار است طی سال آینده خورشیدی کار احداث راه‌های بدیل شاهراه سالنگ آغاز شود. ساخت تونل جدید به طول دوازده کیلومتر و احداث سرک دوشی-بامیان، راه‌های بدیل شاهراه سالنگ به شمار می‌روند.

محمود بلیغ وزیر فواید عامه، می‌گوید که سرک دوشی-بامیان که مهم‌ترین راه بدیل شاهراه سالنگ به شمار می‌رود، بخشی از کارهای مقدماتی آن به پیش رفته و قرار است سال آینده کار سه بخش این سرک آغاز شود. آقای بلیغ که روز یکشنبه در یک کنفرانس خبری در باره برنامه‌های آینده و دست‌آوردهای امسال وزارت فواید عامه گزارش می‌داد، گفت: «مسیر دوشی-بامیان به شش قسمت تقسیم شده که سه قسمت آن کاملاً سروی و دیزاینش تکمیل شده است. قسمت اول به طول بیست و چهار کیلومتر که از دوشی شروع می‌شود، ارزیابی‌های تدارکاتی تکمیل شده و به اداره تدارکات ملی فرستاده و همین روزها شاید مجدداً به اجندا گرفته شود و امیدواریم که منظور شود. دو قسمت دیگر، یعنی قسمت دوم و ششم که فعلاً تحت اعلان است، برنامه ما این است که سال آینده مالی با گرم شدن هوا، هم‌زمان، همین سه قسمت، قسمت‌های اول، دوم و ششم را از دو طرف شروع بکنیم.» سرک دوشی-بامیان که در مجموع ۱۵۰ کیلومتر طول خواهد داشت، به گفته

شد تا منطقه دوشاخ در سالنگ شمالی به طول حدود دوازده کیلومتر ان‌شالله دیزاین خواهد شد و بعد از تکمیل دیزاین، ما در قسمت اعمارش هم کارهایی تدارکاتی را شروع خواهیم کرد.» وزیر فواید عامه تاکید کرد که بانک انکشاف آسیایی اعلام کرده که دولت افغانستان را در هزینه ساخت تونل جدید سالنگ همکاری می‌کند. به گفته او، سرک موجود سالنگ نیز ترمیم و بازسازی خواهد شد. آقای بلیغ گفت هرچند این مسیر در گذشته نیز بازسازی شده است، اما این بار قرار است پس از مطالعات اساسی کار بازسازی آن شروع شود. شاهراه سالنگ از راه‌های عمده مواصلاتی افغانستان به شمار می‌رود که از طریق آن ولایات شمالی با مرکز و جنوب کشور وصل می‌شوند. شاهراه سالنگ در فصل سرما به ویژه پس از ریزش برف‌های سنگین برخی اوقات بر روی رفت‌وآمد وسایط مسدود می‌شود. برف‌کوچ‌ها عامل اصلی بندش راه سالنگ در فصل‌های زمستان به شمار می‌رود. هفت سال قبل در نتیجه برف‌کوچ‌های سنگین در این مسیر، ده‌ها تن جان‌های خود را از دست دادند.

محمود بلیغ هم‌چنین از آغاز به کار بخشی از سرک حلقه‌ای شهر کابل و بازسازی شاهراه کابل-قندهار در سال آینده خبر داد. آقای بلیغ می‌گوید که بخش اول سرک حلقه‌ای شهر کابل که از منطقه سنگ‌نوشته ولایت لوگر شروع تا به پل کمپنی خواهد رسید، بر وضعیت امنیتی و محیط زیستی شهر کابل تأثیر زیاد به جا خواهد گذاشت. به گفته او، این مسیر که نزدیک به بیست کیلومتر طول خواهد داشت، بخش استملاک جای‌داها در مسیر احداث آن شصت درصد پیش رفته است. طی سال‌های اخیر بیش از هشت هزار کیلومتر سرک در مناطق مختلف کشور احداث شده، اما بخشی از این سرک‌ها به گفته وزارت فواید عامه به دلیل فعالیت‌های تخریب‌کارانه گروه‌های تروریستی، رفت‌وآمد موترهای سنگین‌وزن به ترمیم و بازسازی دوباره نیاز پیدا کرده است.

جریان سال گذشته داشتیم، خوش‌بختانه ما موفق شدیم که مبلغ سی‌و‌دو میلیون دالر را برای مطالعات و دیزاین تونل جدید از بانک انکشاف آسیایی به‌دست بیاوریم.» وی افزود: «این پروژه چهار ماه قبل به اعلان داده شده بود و شش کمپنی شارت لیست شده و فعلاً تحت ارزیابی هستند و یکی از این کمپنی‌ها انتخاب خواهد شد تا سال آینده بیاید مطالعات تونل جدید سالنگ را شروع بکند. طبق پیش‌بینی‌های ما تونل جدیدی که از منطقه اولنگ در سالنگ جنوبی شروع خواهد

ولی با توجه به مطالعاتی که ما انجام دادیم و پیش‌بینی‌هایی که برای سال‌های آینده داریم و هم‌چنین حجم ترافیکی که از این مسیر عبور و مرور خواهد کرد و به خصوص که پلان اصلی حکومت افغانستان این است که ما بتوانیم افغانستان را به حیث یک چهار راه ترانزیتی منطقه‌ای تبدیل بکنیم، مسیر موجود کفایت حجم ترافیک برای سال‌های آینده نخواهد کرد. روی همین اساس، وزارت فواید عامه پلان اعمار تونل جدید را روی دست دارد که با مذاکراتی که ما در

وزیر فواید عامه مبلغ ۲۵۰ میلیون دالر از کمک‌های بانک جهانی هزینه ساخت آن تمویل شده است.

محمود بلیغ هم‌چنین گفت که ساخت یک تونل دوازده کیلومتری در کنار شاهراه موجود سالنگ، از دیگر برنامه‌های دولت افغانستان برای کاهش آسیب‌پذیری‌ها در مسیر شاهراه سالنگ است. آقای بلیغ افزود: «موضوع دیگر که مهم‌تر از همه است، اعمار یک تونل بدیل برای تونل سالنگ است. گرچه سرک دوشی-بامیان یک بدیل مناسب برای سالنگ‌ها است،

وزارت صحت:

در هر دو ساعت یک مادر هنگام ولادت می‌میرد

● سردار داهی

سال را تا سال ۲۰۲۰، از هر یک هزار خانم به ۶۰ تن کاهش دهد و ۳۰ درصد نیز میزان استفاده از روش‌های تنظیم خانواده را در میان شهروندان بلند ببرد و ۱۰ درصد «حمل‌های پلان ناشده» را پایین بیاورد.

هم‌چنین نماینده وزارت عدلیه می‌گوید که مطابق با قانون جدید تنظیم خانواده راه «بدل و بدادان» در قانون نیست و سن ازدواج نیز ۱۸ سال تعیین شده است. به گفته او، نهاد خانواده مهم است و در نخست صحت مادران و کودکان در احکام قانون در نظر گرفته شده و با تطبیق قانون تنظیم خانواده، میزان مرگ‌ومیر نیز پایین خواهد آمد.

نماینده وزارت تحصیلات عالی نیز بلند بودن میزان مرگ‌ومیر در کشور را «فاجعه‌بار» خواند و گفت که این وزارت در راستای خدمات اساسی صحتی کار کرده و مواد درسی مربوط به بهداشت و تنظیم خانواده، برای دانشجویان دانشگاه طبی کابل تدریس می‌شود.

به گفته نماینده تحصیلات عالی در این برنامه، «با آن که عرضه خدمات صحتی اساسی خوب بود» اما این که خانم‌ها از ۲۳ درصد خدمات صحتی استفاده کرده‌اند، یک رقم «بسیار کم» است و تاکید کرد که سطح دست‌رسی خانم‌ها به خدمات صحتی باید با همکاری چندین جانبه تمام سکتورها بالا برود.

در همین حال، نماینده وزارت امور زنان می‌گوید که قانون تنظیم خانواده از سوی این وزارت طرح شده باید تصویب و توشیح شود. او می‌گوید که مشکل اساسی بی‌خبری از قانون است. به گفته نماینده وزارت امور زنان، زنان در قدم نخست آگاهی از قانون است و پس از آن مرحله اجرا است که برای کاهش میزان مرگ و میر مادران و ازدواج‌های زیر سن کمک خواهد کرد.

به‌گفته وزارت صحت: «میزان استفاده از روش‌های فاصله‌دهی میان ولادت‌ها و تنظیم خانواده با وجودی که خدمات تنظیم خانواده به شمول مشوره‌دهی در مورد روش‌های مختلف و توزیع محصول‌ها و روش‌های عصری به صورت مجانی از سوی مرکز صحتی از سال ۲۰۰۳ به این سو، در سراسر کشور صورت می‌گیرد، سیر بطی داشته و بسیار پایین باقی مانده است.»

ریاست صحت مادر، نوزاد، کودک و نوجوانان وزارت صحت می‌گوید در سال ۲۰۱۵ تنها ۲۳ درصد بانوان از روش‌های فاصله‌دهی میان ولادت‌ها و تنظیم خانواده استفاده کرده‌اند.

تنظیم خانواده که از سوی وزارت صحت راه‌اندازی شده، تصمیمی است که به خانواده‌ها فرصت می‌دهد تا تعداد طفل و فاصله میان تولد را رعایت کنند. وزارت صحت فایده‌های آن را تأمین و حفظ سلامتی جسمی روانی مادر، کاهش مرگ و میر به اثر ولادت‌های متعدد، تأمین شرایط اقتصادی خانواده برای کودک، تأمین حقوق و آزادی زنان، فراهم‌سازی امکان مشارکت فعال زنان در جامعه، حفظ سلامت کودکان، تأمین ثبات خانواده با کاهش مشکل‌ها، فراهم‌سازی برای ارتقای سواد و فرهنگ، ایجاد فضای سالم و جلوگیری از خشونت‌های فامیلی و تربیه سالم کودکان از لحاظ روانی و شخصیتی خوانده است.

ولادت زنده، میزان مرگ‌ومیر کودکان نوزاد از ۱۶۵ کودک نوزاد به ۴۵ تن در هر یک‌هزار ولادت زنده و میزان مرگ و میر کودکان زیر پنج سال از ۲۵۷ کودک به ۵۵ کودک در هر یک‌هزار کاهش یافته است.

این در حالی است که مادران در زمان حاملگی ۴۱ درصد، در جریان ولادت‌ها ۴۰ درصد، در جریان شش هفته پس از ولادت ۱۳ درصد و بعد از دوره «نفاس» ۶ درصد مادران جان‌شان را از دست می‌دهند. هم‌چنین وزارت صحت گفته است که از هر ۱۹ کودک یکی پیش از سن پنج سالگی می‌میرد.

به‌گفته وزارت صحت، ۴۸ درصد خانم‌ها در مرکزهای صحتی ولادت می‌کنند و ۳۳ درصد آنان هنوز هم به خدمات اساسی صحتی دسترسی ندارند. هم‌چنین ۴۰ درصد خانم‌ها و ۵۰ درصد کودکان دچار کم‌خونی و ۹۵ درصد خانم‌ها به کمبود ویتامین دی دچارند.

وزارت صحت دیروز با راه‌اندازی کارگاه آموزشی دو روزه در وزارت صحت عامه برای حمایت و ترویج تنظیم خانواده و فاصله‌دهی میان ولادت‌های مادران، می‌گوید که پوشش مراقبت‌های پیش از ولادت از سال ۲۰۰۳ که در حدود ۹ درصد بود، در حال حاضر به ۴۸ درصد رسیده است.

طبق آمار این وزارت، میزان مرگ‌ومیر مادران از ۱۶۰۰ تن به ۲۲۷ تن در هر صد هزار وزارت صحت عامه می‌گوید که با آن که در میزان مرگ‌ومیر مادران و کودکان کاهش چشم‌گیری آمده، اما هنوز هم در هر دو ساعت یک مادر به خاطر ولادت یا اختلال‌های مربوط به ولادت، جان خود را از دست می‌دهد. به‌گفته این وزارت، «ارزان‌ترین و ساده‌ترین راه» برای کاهش مرگ‌ومیر مادران تنظیم خانواده و فاصله‌دهی میان ولادت‌ها است.

وقتی چشم مبارزه با دشمن کار نمی کند

سید عبدالله سادات - دانشگاه فلوریدای جنوبی ایالات متحده امریکا

دردی را دوا می کند. این دولت همان است که مردم است، چیزی که در دیگ است در کاسه است. شهروندان افغانستان باید از همه بیشتر کارکردهای خود را ارزیابی کنند و نگاهی بیندازند به مسوولیت های فردی شان که در برابر کشور، نظام و مردم دارند و در انجام آن کم آمده اند و یا بدتر از آن هیچ احساس مسوولیت نکرده اند. خیلی از افغان ها داد از دوستی با وطن می زنند و در اکثر مجالس سخن از «ای کاش چیزی از دست من می آمد تا برای بیرون کردن وطن از این بحران می کردم» یا هم «ای کاش کسی برام فرصت دهد تا کاری برای وطنم انجام دهم» می رانند. این ها فکر می کنند که تنها چند کرسی در حکومت وجود دارد که برای صاحب خود در خدمت را باز می کند و گرنه تمام درها و مسوولیت ها دور از دسترس شان است.

دست یابی به امنیت بدون همکاری مردم برای یک دولت هر چند قدرتمند، کاری دشوار و ناممکن است. این یک مسوولیت بنیادی حقوقی و اخلاقی در مقابل نظام است که همه افراد مسکون در یک کشور باید آن را ادا کنند. در اکثر کشورهای با ثبات دنیا، رو گشتاندن از این مسوولیت بالفعل جرم تلقی می شود و قابل مجازات است. در واقع همکاری نکردن با دولت از جمله موثرترین عصیان های مدنی ای هست که برای وارد کردن فشار بر دولت و حکومت داران استفاده می شود. دوام مغرضانه ای این حرکت را می توان خیانت ملی تلقی کرد و در نهایت تبدیل شدن آن به یک فرهنگ راه را برای انارشیزم باز می کند و باعث از بین رفتن تار و پود یک نظام می گردد. متأسفانه در افغانستان پدیده هم کاری نکردن در تأمین امنیت، به یک فرهنگ تبدیل شده

با دولت چگونه همکاری کنیم؟

قانون را بر خود و در محدوده خود بدون در نظر داشت قانون شکنی های دیگران، تطبیق احترام به چراغ های ترافیکی تا دیگر قوانین کشور. این قوانین به سود خودمان و برای حفظ جان و مال ما و دیگر شهروندان است. در اطراف خود، کوچک ترین مشکوکیت را که می بینم فوراً باید به ارگان های امنیتی اطلاع بدهیم، فرق نمی کند، اگر شک شما نادرست هم برآید. بی تفاوتی شما شاید عواقب ناگوار برای جان و مال شما و دیگران در پی داشته باشد. در کشورهای نسبتاً امن تر، طور امتحانی لباس مشکوک بپوشید و یا هم کوچک ترین کار خلاف عادت کنید، متوجه می شوید در کمترین وقت موظف امنیتی بالای سرتان می رسد و در آخر در خواهید یافت که یکی از کسانی که از نزدتان گذشته و یا هم نگاه کسی به شما افتاده فوراً به ارگان های امنیتی اطلاع داده است و دقیقاً این همکاری باعث شده تا آن کشور امنیتی بیشتر داشته باشد. هر اندازه ای که این همکاری بیشتر باشد، به همان اندازه وضعیت به طور کلی بهتر می باشد. اگر در اداره ای فساد را می بینیم به اداره های مبارزه با فساد و یا ارگان های عدلی و قضایی اطلاع دهیم. ممکن در اوایل با بی توجهی مسوولان روبه رو شویم. ولی باور کنید هر اندازه تعداد این شکایات زیاد شود، احساس مسوولیت در بین مسوولان و مردم بیشتر می شود. این تنها راه بیرون رفت از معضل کنونی است. امنیت در کشور و شفافیت در اداره ها در پیشرفته ترین کشورهای جهان از همین طریق تأمین می شود و هیچ میکانیزمی جایگزین این همکاری شده نمی تواند. تا زمانی که این همکاری به یک فرهنگ مبدل نشود، نه مبارزه با تروریسم کامیاب و نه از فساد اداری جلوگیری می شود. هم چنان اگر این همکاری مقصر دانستن آن نه از انصاف است و نه هم

است. در طول جنگ های چندین دهه ای، نبود یک نظام مشروع و قانون مند، باعث شد تا مردم در مقابل این مسوولیت بی تفاوت شوند و در نهایت، بی تفاوتی در مقابل این مسوولیت به یک فرهنگ خیلی نگران کننده تبدیل شود. ایجاد آگاهی برای مبارزه با این بی تفاوتی به ویژه در شرایط کنونی که دشوار می باشد، بسیار مهم و برای استقرار نظام و رفتن به سوی یک جامعه قانون مند حیاتی است. در افغانستان باید فرهنگ همکاری با دولت و به ویژه ارگان های امنیتی در میان مردم رایج شود. فرهنگی که در طول جنگ های چندین دهه نیست شده است. در میان مردم یک نوع حس بی اعتمادی به دولت، تک گرایی و بریدگی با نظام رخ داده است. مجادله با این پدیده، نیاز به برنامه های کوتاه مدت و دراز مدت از سوی حکومت و هم از سوی جامعه مدنی دارد. برنامه هایی که اهمیت همکاری فرد-فرد جامعه با نظام را برای امنیت و رفاه کشور به آگاهی مردم برساند. مردم باید بدانند که نبود این همکاری قیمتی دارد که هر روز هر فرد این جامعه آن را می پردازد و دوام این وضعیت این قیمت را هنگفت تر خواهد کرد. افراد ملکی نقش چشم را برای نظام ایفا می کنند و در صورت نبود چشم مبارزه با دشمن، ولو در قدرت ضعیف تر باشد، ناممکن است. اگر افغان ها خواهان پای داری این نظام و امید بهبود در زندگی شان را دارند تا هم سویی با کشورهای منطقه را پیدا کنند (فعلاً افغانستان در قرون وسطی زندگی می کند و اصلاً خبری از افغانستان در قرن ۲۱ نیست) باید با دولت همکاری شوند. هر زمانی که یک رویداد رخ می دهد، مردم ناتوانی دولت را زیر سوال می برند. البته قصد من در این جا توجیه بی کفایتی ها و ناکارایی های دولت نیست. ولی مردم فراموش کرده اند که تنها زیر سوال بردن حکومت و مقصر دانستن آن نه از انصاف است و نه هم

بازماندگان مولوی منصور

بابک کابلی

برخی از تکنوکرات های دیگر که در حال حاضر رهبران دولت هستند نیز در آن زمان تلاش کردند تا برای طالبان مشروعیت بین المللی بخرند. تکنوکرات ها و حامد کرزی به دلیل عواطف قومی برای گروه طالبان خوش خدمتی می کردند، ولی پاکستانی ها اهداف استراتژیک داشتند و می خواستند با حمایت از گروه طالبان به آن برسند. با سقوط حاکمیت طالبان، برخی از رهبران آن گروه با شناختی که از حامد کرزی داشتند، به او پیوستند و مورد حمایت ایشان قرار گرفتند.

داشت. او در آنجا با یک عضو کنگره امریکا دیدار کرد. این عضو کنگره به او گفته بود که کشورش آماده است از مقاومت ضد شوروی حمایت مالی و تسلیحاتی کند. اما مولوی منصور در پاسخ او گفته بود که «امریکا هم دشمن مسلمانان است و پس از شکست شوروی با شما تصفیه حساب می کنیم». وقتی که گروه طالبان به میان آمد، مولوی منصور دیگر زنده نبود، اما تمام کسانی که به او پیوند داشتند به طالبان پیوستند. اما پس از سقوط طالبان، این گروه مورد حمایت کرزی قرار گرفت و بیشتر اعضای آن به پاکستان نرفتند. تصور می شد که نزدیکان و شاگردان مولوی منصور دیگر با گذشته بریده اند و به جنگ باور ندارند. اما اظهار نظرهای اخیر مولوی عبدالحکیم مجاهد نشان می دهد که هنوز هم آنان طالبان را یک پدیده مقدس می دانند. اظهار نظر عبدالحکیم مجاهد شک و تردیدی را در مورد ارتباط پنهانی او و دیگر بازماندگان گروه مولوی نصرالله منصور با طالبان به وجود آورده است. مولوی حبیب الله فوزی و ملا واحدیار دو تن از بازمانده های گروه منصور و از همکاران سابق شورای صلح، در پرونده ترور برهان الدین ربانی رئیس جمهور پیشین، متهم بودند. حبیب الله فوزی و واحدیار ظاهراً یک کانال تماس با شورای رهبری طالبان که در کوئته مستقر است، ایجاد کردند. این تماس ها سبب شد که به کوشش واحدیار یک نماینده طالبان به کابل بیاید. واحدیار این نماینده را تا سالون پذیرایی برهان الدین ربانی همراهی کرد. اما این نماینده، ایلچی نه بلکه تروریست بود. او برهان الدین ربانی را ترور کرد. تا هنوز روشن نیست که دستگاه قضایی افغانستان با واحدیار چه کرد. عبدرب الرسول سیاف، سیاستمدار شناخته شده ای کشور هم باری گفت که کسانی که شورای عالی صلح کار می کنند که باور دارند، طالبی که در جنگ با نیروهای امنیتی کشته می شود «شهید» است. آقای سیاف باری گفته بود که واسطه های شیشه سیاه، انتحاری ها را از محمدآغه و خاک جبار به کابل می آورند. در آن زمان یکی از بازماندگان همین گروه مولوی منصور به اظهارات آقای سیاف پاسخ داد. اظهارات آقای سیاف این گمانه را تقویت کرد که بازماندگان گروه مولوی نصرالله منصور، پنهانی برای طالبان کار می کنند. آقای سیاف هیچ گاه به وضوح و صریح نگفت که آنانی که با واسطه های گران قیمت انتحاری ها را به کابل انتقال می دهند، کی هستند، اما اظهارات اخیر مولوی عبدالحکیم مجاهد شک و تردیدها در مورد بازماندگان گروه مولوی نصرالله منصور را بیشتر کرده است. حال این پرسش قوت گرفته است که کسانی که طالبان را مقدس می دانند، به آنان کمک نمی کنند؟ کسی که طالبان را مقدس می داند، منطقی است اگر تصور کنیم که کمک به آنان را هم فضیلت بداند. حکومت باید قضیه را جدا پی گیری کند.

مولوی عبدالحکیم مجاهد که از سمت عضویت شورای صلح کنار زده شد، از اعضای سابقه دار گروه طالبان است. او همراه با نورالدین زدران، نماینده ملا محمدعمر در نیویارک بود. قرار بود که حامد کرزی نیز به آنان بپیوندد، اما ملا محمدعمر حکم انتصاب کرزی را مهر نکرد. حامد کرزی که با دیگر رهبران طالبان از جمله ملا محمدغوث آشنایی عمیق داشت، در سال ۱۹۹۷ تا ۱۹۹۹ سفارت به سفارت در اسلام آباد می گشت و از نمایندگی های سیاسی کشورهای مختلف می خواست تا گروه طالبان را به عنوان حاکمان مشروع افغانستان به رسمیت بشناسند. این موضوع در کتاب «مردی موترسایکل سوار» به تفصیل آمده است.

آشنایی کرزی با مولوی عبدالحکیم مجاهد، مولوی عبد السلام ضعیف، ملا محمدغوث و مولوی وکیل احمد متوکل از همان زمان شکل گرفته بود. آنان دوستان نزدیک بودند. اما پس از این که ملا محمدعمر حکم نصب کرزی به نیویارک را به رغم اصرار دیگر رهبران طالبان مهر نکرد، ایشان رفته رفته به گروه روم نزدیک شدند. جالب این است که در سال های ۱۹۹۷ تا ۱۹۹۹ آجندای کرزی با آجندای جنرال مشرف یکی بود. هر دو می خواستند که گروه طالبان رسمیت بین المللی پیدا کند. برخی از تکنوکرات های دیگر که در حال حاضر رهبران دولت هستند نیز در آن زمان تلاش کردند تا برای طالبان مشروعیت بین المللی بخرند. تکنوکرات ها و حامد کرزی به دلیل عواطف قومی برای گروه طالبان خوش خدمتی می کردند، ولی پاکستانی ها اهداف استراتژیک داشتند و می خواستند با حمایت از گروه طالبان به آن برسند. با سقوط حاکمیت طالبان، برخی از رهبران آن گروه با شناختی که از حامد کرزی داشتند، به او پیوستند و مورد حمایت ایشان قرار گرفتند.

در میان طالبان شاخه ای وجود داشت که به نام «گروه مولوی نصرالله منصور» یاد می شد. مولوی عبدالحکیم مجاهد، مولوی پیرمحمد روحانی، مولوی حبیب الله فوزی و مولوی قلم الدین و عده ای دیگر از اعضای این گروه بودند. وحید مزده در کتابش نوشته است که طالبان مربوط به شاخه ای مولوی نصرالله منصور با آن که در امارت طالبان حل شده بودند، روابط سازمانی خود را نیز حفظ کرده بودند و در مواردی در مشوره با هم دیگر عمل می کردند.

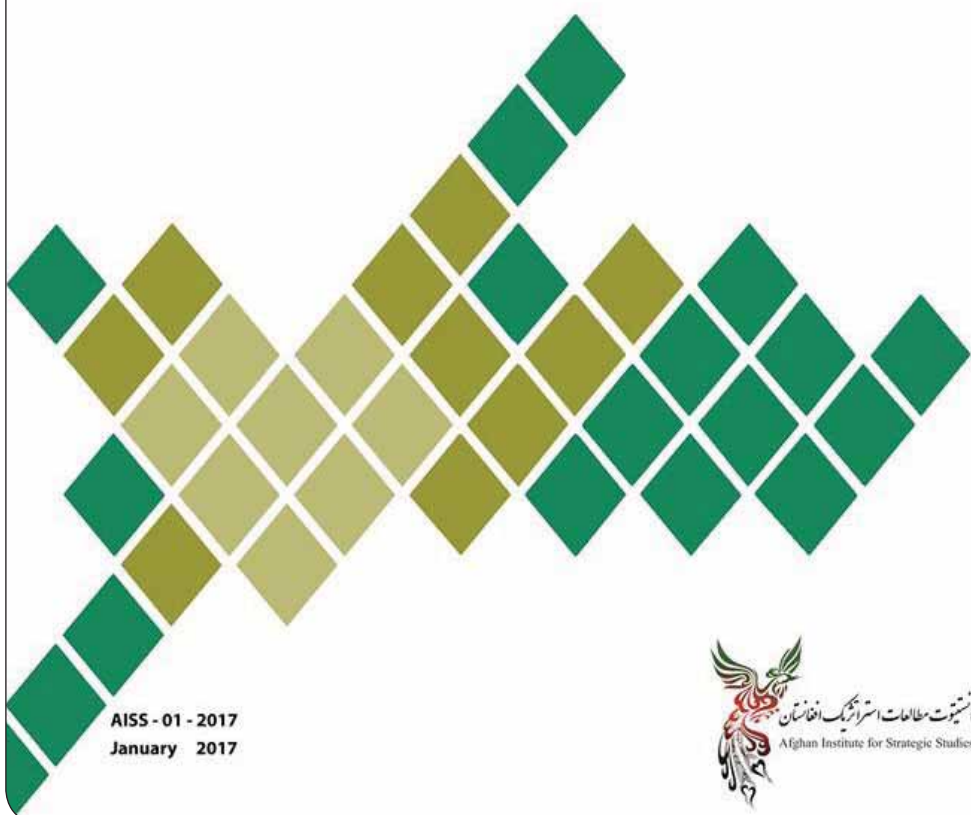
مولوی نصرالله منصور در سال آخر حضور نظامی شوروی در افغانستان، در پشاور پاکستان ترور شد. در برخی از منابع آمده است که نزدیکان مولوی منصور به این باور اند که حکمتیار دستور ترور مولوی نصرالله منصور را داده است، اما این اتهام تا حال اثبات نشده است. شخص حکمتیار هم تا حال مسوولیت این رویداد را به دوش نگرفته است. مولوی منصور در شروع جنگ برضد شوروی، عضو تنظیم مولوی محمد نبی محمدی بود. در برخی از منابع آمده است که مولوی نصرالله منصور رفته رفته به این نتیجه رسید که رهبران تنظیم ها در مناسبات و روابطی که فساد تولید می کنند، غرق شده اند و نمی توانند از عهده جنگ با شوروی برآیند. همین باور سبب شد که مولوی نصرالله منصور از تنظیم مولوی نبی جدا شود و گروه مستقلی تشکیل دهد.

مولوی منصور ظاهراً به این باور بود که باید یک نسل از طالبان مدرسه های دینی به گونه ای تربیه شوند که بتوانند مسوولیت های رهبری جنگ برضد شوروی و اداره محلاتی را که از کنترل شوروی ها خارج می شود، بگیرند. او ظاهراً به این نتیجه رسیده بود که همین طالبان مدرسه های دینی باید در آینده اداره افغانستان را به دست بگیرند و جنگ برضد نامسلمانان را به جاهای دیگر گسترش دهند. در کتاب هایی که محققان خارجی در مورد ریشه های طالبان و القاعده نوشته اند، به افکار مولوی منصور اشاره شده است. او رفته رفته از تمام رهبران تنظیم ها متنفر شد.

مولوی منصور چنان تندرو بود که حتا در یک سفرش به امریکا نتوانسته بود افکارش را پنهان کند. بر مبنای یک روایت مشهور، مولوی منصور در اواسط دهه هشتاد میلادی سفری به امریکا

بررسی گفتگوهای صلح در افغانستان در چهار دهه گذشته

کابل - جدی ۱۳۹۵ خورشیدی

رسیدن به صلح وجود ندارد و اگر هم باشد، کاری زمان‌بر و توان‌فرسا است. بر اساس یافته‌های این تحقیق، اکثریت مصاحبه‌شوندگان بر مذاکرات مستقیم میان دولت افغانستان و گروه طالبان و نقش پاکستان و سایر بازیگران منطقه‌ای در تداوم جنگ و خشونت در افغانستان، پیش‌برد گفتگوهای دوسویه، بیشتر تأکید کرده‌اند. به این معنا که از یک سو دولت باید تلاش کند تا از مجاری دیپلماتیک وارد گفتگوهای سازنده با پاکستان و عوامل منطقه‌ای و بیرونی شود تا به یک توافق و یا فهم مشترک دست یابد، اما از سوی دیگر، تمرکز اصلی روی مذاکرات مستقیم میان دولت و طالبان صورت گیرد. بیشتر مصاحبه‌شوندگان نیز معتقدند که تجربه‌ی یک‌ونیم دهه‌ی گذشته، بی‌نتیجه‌بودن تأکید طالبان بر گفتگو با دولت امریکا و تأکید دولت بر گفتگو با پاکستان و یا گفتگو از طریق پاکستان با طالبان را ثابت می‌کند. برعلاوه این که ما تجربه‌ی گفتگوی دولت داکتر نجیب با دولت پاکستان در زینو و نشست مجاهدین با شوروی را داریم که منجر به شکست تلاش‌های صلح در آن زمان شد. در حالی که تعدادی، امضای موافقت‌نامه میان دولت و حزب اسلامی گلبدین حکمتیار را که پس از تلاش‌های زیاد و بیش از ۲۵ دور گفتگو صورت گرفت، نمونه‌ی خوبی برای پیش‌برد مذاکرات بین‌الافغانی می‌دانند که عملی شدن و به فرجام رسیدن موافقت‌نامه آن می‌تواند محکی برای توانایی دولت در امر صلح باشد و برای سایر گروه‌های مخالف جهت پیوستن به یک روند مشابه، به‌عنوان مشوق قرار گیرد. از سویی نیز نوعیت تقسیم و وظایف میان نهادهای مسوول و پیش‌برنده‌ی روند گفتگوها برای آشتی و مصالحه به شمول شورای عالی صلح، وزارت امور خارجه و ریاست امنیت ملی در تأمین شفافیت و مؤثریت این گفتگوها و به نتیجه رسیدن آن مهم است. به باور عموم مصاحبه‌شوندگان در این تحقیق، با توجه به ابعاد داخلی و خارجی جنگ در افغانستان، شورای عالی صلح تنها می‌تواند مجرای برای پیش‌برد مسایل تخنیکی صلح و یا به تعبیری بخش داخلی صلح باشد، در حالی که مسوولیت پیش‌برد دیپلوماسی صلح را نمی‌تواند عهده‌دار شود. لذا باید دستگاه دیپلوماسی کشور فعال شود و سیاست خارجی ما در رابطه با مناسبات منطقه‌ای روشن باشد و از سویی نیز مرز صلاحیت و مسوولیت‌های کاری میان وزارت امور خارجه و شورای عالی صلح وضاحت لازم را داشته باشد.

به یک وسیله‌ی امرار معاش شده و لذا قطع جنگ برای تعدادی به مفهوم قطع درآمد‌های کلان مافیایی است. برای اقتصاد مافیایی و غیررسمی، گسترش نامنی به مفهوم گسترش حوزه و قلمرو بازار اقتصاد غیرمشروع است که در آن می‌توانند با دست‌بازتری بدون هراس از پی‌گرد قانونی به درآمدزایی و انباشتن اقتصاد مافیایی دست بزنند. بنا بر این، مواد مخدر و اقتصاد جنگی گره خورده با آن، یکی از عوامل تداوم خشونت است. پراکندگی در طیف‌های سیاسی و اجتماعی به عنوان یکی از موانع اصلی پیش‌برد مؤثر گفتگوهای صلح و به نتیجه رساندن آن به شمار می‌آید. به خصوص هر گونه اختلاف نظر و دیدگاه در میان رهبران حکومت وحدت ملی و یا رهبران و اعضای احزاب سیاسی نسبت به فرایند مصالحه و آشتی ملی می‌تواند موجب تضعیف تلاش‌ها برای صلح شود. لذا در این تحقیق، مصاحبه‌شوندگان عمدتاً بر این باورند که در قدم اول، وحدت نظر و ایجاد یک اجماع داخلی در رابطه با فرایند مصالحه با مخالفان مسلح و تعریف از خواسته‌ها و مطالبات ملی ضرورت است. پس از ایجاد یک اجماع داخلی بر سر نحوه و شرایط مصالحه و آشتی و توحید نظریات برای وحدت نظر، با توجه به ابعاد منطقه‌ای جنگ در افغانستان، رسیدن به یک اجماع منطقه‌ای برای تغییر سیاست جنگ و خشونت از سوی کشورهای منطقه ضرورت است. چنین اجماعی در سطح منطقه، کاری دشوار و زمان‌بر است و ضرورت به کنش‌گری دیپلماتیک و فعال‌سازی دستگاه سیاست خارجی کشور و جلب حمایت کشورهای بزرگ جهان دارد. بخشی از این دشواری به تضاد منافع میان کشورهای منطقه و همسایه‌های دور و نزدیک افغانستان برمی‌گردد که هر کدام منافع و دید امنیتی یا استراتژیک خاصی نسبت به افغانستان دارند. مورد توجه قراردادن منافع مشروع کشورهای منطقه و توازن در روابط، به برنامه‌ای جامع و کنش‌گری قدرت‌مند و مبتکرانه‌ی دیپلوماتیک ضرورت دارد. اما از سوی دیگر نیز، تحول و تغییر در نظام امنیتی جهان و منطقه و نوع رقابت‌های اقتصادی، چهارچوب‌های جدیدی را می‌طلبد تا توان بازتعریف روابط منطقه‌ای و ایجاد سیستم امنیتی و اقتصادی را داشته باشد. غفلت از این تحول و دگردیسی‌های در حال جریان در منطقه و ناتوانی از تعریف جایگاه کشور در ساختارهای قابل پیش‌بینی، می‌تواند به آسیب‌پذیری بیشتر کشور از آن بینجامد. اما در صورتی که موفقیتی در ایجاد چنین اجماعی حاصل نشود، با توجه به ابعاد منطقه‌ای جنگ در افغانستان، راه‌حل آسانی برای

بررسی گفتگوهای صلح در افغانستان در چهار دهه اخیر

در تحقیق جدید انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان

محمد قاسم وفايي زاده

در باره افغانستان، و روزشمار حوادث و رویدادهای مربوط به صلح در افغانستان است.

یافته‌های تحقیق

جنگ در افغانستان به شکل بارزی متأثر از عوامل خارجی و داخلی است که در هر برهه و مرحله از منازعات در کشور، در تداوم خشونت نقش داشته است. اما از یک سو، نوع و سطح دخالت این عوامل در طول چهار دهه با توجه به دینامیزم تحول و تداوم در سیاست‌های منطقه‌ای و رقابت‌های قدرت‌های بزرگ و نیز پویایی جامعه و سیاست در افغانستان و نوع فراگرد تحول در داخل، متفاوت بوده است. از سوی دیگر در طول این چهار دهه، تداوم جنگ و مشکلات داخلی با منافع بیرونی به شکلی از اشکال گره خورده و درهم پیچیدگی عوامل بیرونی و عوامل درونی یکی از عوامل اساسی دوام جنگ و خشونت و مانعی برای صلح و ثبات در کشور می‌باشد.

به علاوه، ضعف و ناکارآمدی بسیاری از دولت‌های منطقه و حضور بازیگران بی‌دولت (Non-state actors) نیز بخشی از موانع رسیدن به صلح و دوام خشونت در منطقه و به خصوص در افغانستان می‌باشد. امروز گروه‌های تروریستی و افراطی با استفاده از تنش‌های موجود میان دولت‌ها و فرصت‌ها و زمینه‌هایی که نتیجه‌ی ناکارایی دولت‌ها می‌باشد، تمام منطقه را به آشوب کشانده‌اند. در این آشفستگی، گروه‌های تروریستی و بازیگران بی‌دولت، مرزها را می‌شکنند و در نقش عامل یکی از قدرت‌های منطقه‌ای یا جهانی ظاهر می‌شوند.

بخشی از چالش‌های فراراه صلح نیز مربوط به بحران هویت و ستیزهای قومی می‌شود که فراتر از مرزها، در ساختار دولت‌های منطقه ریشه دارد. مشکلات هویت و قومیت از یک سو ساختارهای ملی را متزلزل می‌سازد و از سوی دیگر، رقابت‌های داخلی را با رقابت‌ها و منازعات منطقه‌ای از طریق برجسته‌سازی ریشه‌های مشترک تاریخی و حمایت از عموزاده‌های باستانی به هم گره می‌زند. افغانستان در این زمینه، هنوز آسیب‌پذیر باقی مانده و نتوانسته بر مشکلات هویت و قومیت به‌گونه مؤثر فایق آید.

برعلاوه‌ی سیاست‌های قومی رهبران و نخبگان و سطحی از انحصارگرایی در ساختار سیاسی، این تحقیق نشان می‌دهد که گسترش فساد و بی‌عدالتی در سطوح مختلف به‌اضافه‌ی «ناتوانی حکومت در تأمین نیازمندی‌های ابتدایی مردم»، در شعله‌ور کردن نارضایتی جمعی نقش دارند. گسترش فساد در نهادها و ادارات عامه می‌تواند فضای بی‌اعتمادی میان دولت و مردم را تشدید کرده و آن‌ها را به گزینش گزینه‌های محلی‌تر برای حل مشکل‌شان تشویق و ترغیب کند. آن چه که مصاحبه‌شوندگان نیز به آن در گفته‌هایشان اشاره کرده‌اند، پیامد ناگوار فساد و بی‌عدالتی در تشدید تضادهای محلی و تشویق گرایش‌های گریز از مرکز است که می‌تواند به باروری فضای خشونت کمک کند و قاعده‌ی اجتماعی ثبات نظام سیاسی مبتنی بر قانون را تضعیف کند.

علاوه بر آن، توسعه‌نیافتگی و فقر، به باور اکثریت مصاحبه‌شوندگان موجب رانده‌شدن بخشی از جامعه به سوی خشونت و گروه‌های خشونت‌طلب مانند طالبان می‌شود و یا این که به این دلیل عده‌ای تلاش می‌کنند به ناامنی دامن بزنند و زمینه‌های امرار معیشت غیرقانونی را فراهم آورند. در افغانستان در طول سال‌ها جنگ، اقتصاد سیاسی جنگ با اقتصاد مافیایی مواد مخدر گره خورده و در نتیجه در طول چهار دهه‌ی گذشته، جنگ برای بسیاری‌ها تبدیل

تحقیقی که اخیراً از سوی انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان انجام یافته است، گفتگوهای صلح در چهار دهه گذشته، به شمول روند جاری مذاکرات صلح میان دولت و مخالفان مسلح و علل و عوامل ناکامی و به ثمر نرسیدن آن را بررسی می‌کند. این تحقیق که بر پایه تلفیقی از روش‌شناسی داده‌ی بنیاد (Grounded Methodology) و روش تحقیق کیفی مصاحبه‌های مفصل صورت گرفته، تلاشی برای ارایه یک نقشه‌ی راه برای رسیدن به صلح عادلانه و پیش‌برد موافقت‌نامه مذاکرات جاری با مخالفان مسلح بر مبنای فهم تاریخی دلایل و علل شکست پروسه‌های صلح و حل سیاسی منازعات در طول چهار دهه‌ی گذشته به شمار می‌آید. این تحقیق عناصر و عوامل فعال در شکل‌دهی منازعه و جنگ در مقاطع مختلف پس از کودتای ۷ ثور ۱۳۵۷ تا امروز را بررسی کرده و بر آن است تا با تحلیل سویه‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی و یا اقتصادی خشونت در برهه‌ی زمانی نزدیک به چهار دهه، بر اساس تجربیات تاریخی و نظریات بازیگران دخیل در آن، موانع و چالش‌های اصلی فراراه صلح را تشخیص و عوامل مشوق و ممد صلح را برجسته و روشن سازد.

در این تحقیق با ۳۲ تن از رهبران سیاسی و شخصیت‌های فکری و فرهنگی به عنوان بازیگران اصلی جنگ و صلح و یا ناظران دست اول رویدادهای سیاسی کشور با در نظر داشت تنوع قومی و زبانی و مذهبی و تناسب و توازن جنسیتی و گرایش‌های سیاسی مصاحبه صورت گرفته و نویسنده گزارش تلاش کرده تا با کم‌ترین دخالت، تنوع دیدگاه‌ها و روایت‌های مختلف را شامل کند و عوامل و موانع مشترک در این زمینه متنوع را برجسته سازد.

در این تحقیق، تلاش‌ها برای مصالحه در افغانستان، در چهار بخش اصلی تحلیل شده است. در بخش اول که از کودتای هفت ثور و فروپاشی نظم سنتی سیاست در افغانستان تا شکست برنامه آشتی ملی داکتر نجیب‌الله و طرح صلح سازمان ملل متحد را در بر می‌گیرد، نویسندگان سویه‌های متفاوت و عناصر و موانع دخیل بیرونی و داخلی در ناکام سازی این تلاش‌ها را به صورت مبسوطی توضیح داده‌اند. بخش دوم به بررسی دلایل ناکامی تلاش‌های احزاب جهادی برای ایجاد یک حکومت فراگیر و اعاده صلح و ثبات می‌پردازد و از زاویه‌های متفاوت و با تکیه بر نظریات مصاحبه‌شوندگان که عمدتاً به جناح‌های سیاسی مختلف مربوط می‌شوند، رویکردهای سیاسی و تلاش‌های اساسی را با هم تحلیل می‌کند. بخش سوم در بردارنده تلاش‌های کم‌رنگ‌تر برای اعاده صلح و ثبات در افغانستان تحت سلطه طالبان می‌پردازد و بخش چهارم نیز با تفصیل بیشتر تلاش‌های دولت پس از ۲۰۰۱ را مورد بررسی قرار می‌دهد و عوامل بیرونی و داخلی دخیل در صلح و جنگ را بر می‌شمارد. از دغدغه‌های اصلی نویسندگان در این بخش، یافتن پاسخ به این سوال است که آیا طالبان صلح می‌خواهند و اگر می‌خواهند شرایط آن‌ها چیست؟ آیا باید با طالبان بر سر مذاکره نشست یا با پاکستان و اساساً خواست‌های پاکستان برای کمک به روند صلح شامل چه مواردی می‌شود؟

از ویژه‌گی‌های مهم این تحقیق به علاوه بر شماری و توضیح طرح‌ها و برنامه‌ها و گفتگوهای صلح در چهار دهه گذشته، ضمیمه کرده، متن اصلی موافقت‌نامه‌ها و اعلامیه‌های مرتبط، فهرست مصوبات مجمع عمومی و قطع‌نامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد

سرور دانش:

فقر و بیکاری ریشه در مدیریت بودجه دارد

زینب فرهمند

مدیریت آن دارد. آن چه که در این رابطه بسیار مهم است موضوع چگونگی نظارت و کنترل است در مورد عواید، مصارف و نحوه عمل‌کرد ادارات دولتی در امور مالی می‌باشد. در همه کشورها سازوکارها و مکانیزم‌های خاصی در این رابطه وجود دارد، به طور مشخص در قوانین به طور مفصل و با جزئیات بیان شده است.»

آقای دانش از گزارشی که سازمان شفافیت بین‌المللی ارائه کرده بود یاد کرده و گفت که اداره عالی تفتیش نخستین مقام را به لحاظ تطبیق قانون در خود اداره کسب کرده است. آقای دانش قسمتی از

سرور دانش معاون ریاست‌جمهوری می‌گوید که مبارزه با فقر رابطه مستقیم با مصرف و چگونگی عملکرد ادارات بودجه‌ای می‌باشد.

سرور دانش که در سیمینار ترتیب و بازرسی حساب قطعی، چالش‌ها و راهکارها، اداره عالی تفتیش حضور یافته بود، گفت: «یکی از مسایل بسیار پیچیده و مهم در حکومت‌داری تنظیم امور مالی است، اموال دولتی در حقیقت بخش اصلی ثروت ملی کشورها است که پیشرفت و ترقی کشورها، رفاه و آسایش مردم، مبارزه با فقر و بی‌کاری به طور مستقیم ریشه در همین بودجه دولتی و اموال دولتی و چگونگی

ادامه از صفحه ۵

بررسی

گفتگوهای صلح در افغانستان در چهار دهه اخیر

در تحقیق جدید انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان

دولت، احزاب سیاسی و چهره‌های اثرگذار و ذی‌نفوذ اجتماعی شکل داده شود تا چندمحوری و چندصدایی موجب تضعیف تلاش‌ها برای صلح و میزان موفقیت مذاکرات با مخالفان مسلح نشود. از سویی، ایجاد چنین اجماعی موجب می‌شود تا شبهات و هراس‌ها از تغییر موازنه قدرت در صورت موفقیت مذاکرات با مخالفان مسلح و پیوستن آن‌ها به نظام سیاسی موجود، از بین برود.

هم‌چنین با توجه به ضرورت‌های سیاست‌های جاری منطقه‌ای و بین‌المللی و نوع ارتباط معضلات و مشکلات داخلی کشور با عوامل بیرونی، دولت باید دیپلماسی روشن و فعالی را در رابطه به پلت‌فورم‌های منطقه‌ای صلح، طرح و دنبال کند و از سیاست انفعال و انتظار عبور کند و ابتکار عمل را در این مورد که مهم‌ترین مسأله در حوزه‌ی منافع ملی کشور می‌باشد، در دست بگیرد. نویسندگان این تحقیق

بر اساس یافته‌های این تحقیق، نویسندگان آن تأکید می‌کنند که صلح باید در قالب یک برنامه‌ی بُرد - بُرد پیش برده شود تا مطالبات هر دو جانب در سطح معقولی در برنامه‌ی صلح در نظر گرفته شده و تأمین شود. استراتژی بُرد - باخت و یا غلبه از راه نظامی و جنگ ممکن است در کوتاه‌مدت میسر باشد، اما راه‌حل اساسی و نهایی را فراهم نمی‌سازد. این تحقیق پیشنهادها مشخصی برای موفقیت گفتگوهای صلح و به نتیجه رسیدن فرایند فعلی ارائه می‌کند.

از جمله این تحقیق به دولت افغانستان پیشنهاد می‌کند تا در قدم اول با توجه به تجربه‌ی ناکام‌گریز از مذاکرات مستقیم در دو سوی دولت و مخالفان مسلح، تلاش‌های متمرکزی برای آغاز گفتگوهای مستقیم میان دولت و طالبان آغاز کند و برای تأمین وحدت نظر و هماهنگی و هم‌صدایی داخلی، باید اجماع نظر در رابطه با صلح و جنگ میان رهبران

این گزارش را به خوانش گرفته گفت: «توانایی اداره‌ی عالی تفتیش برای تفتیش‌های مالی در سال‌های اخیر پیشرفت قابل ملاحظه‌ای کرده است. اداره‌ی عالی تفتیش نقش مهمی را در مبارزه علیه فساد اداری بازی می‌کند و از سال ۲۰۱۳ به این طرف اداره‌ی عالی تفتیش ۲۰۶ قضیه‌ی فساد را به اداره‌ی عالی لوی سارنوالی معرفی کرده است. در قانون اداره‌ی عالی تفتیش تا جایی که به پادم [می‌آید] آمده که اداره‌ی عالی لوی سارنوالی مکلف است تمام قضایایی را که از طرف اداره‌ی عالی تفتیش معرفی می‌شود را باید بررسی کند و حتا پاسخ‌های خود را به صورت کتبی به اداره‌ی شما [اداره‌ی عالی تفتیش] روان کند که چی اجرائتی را انجام داده‌اند. یک طرف اداره‌ی عالی تفتیش است که باید نتایج تخطی‌ها را تشخیص بدهند و به اداره‌ی لوی سارنوالی بفرستند و طرف دیگر هم اداره‌ی لوی سارنوالی است که باید در مورد بررسی قضایا با جدیت عمل کند.»

وی در ادامه گفت: «در بخش دیگر این گزارش آمده است که نهادهای افغانستان در تطبیق قانون ضعیف و عاجز است، که واقعا این عجز و ناتوانی را همه‌ی ما و شما اعتراف کنیم، تطبیق قانون در ادارات ما با چالش‌های زیادی مواجه است، اما در عین حال در این گزارش آمده است که در این سیستم ضعیف اداره‌ی عالی تفتیش یکی از نهادهای قدرت‌مند به شمار می‌رود. نهادهای تطبیق‌کننده‌ی قانون بعد از اداره‌ی عالی تفتیش در رده‌ی دوم قرار گرفته و کمیسیون مستقل انتخابات در رده‌ی سوم، شورای ملی افغانستان در رده‌ی چهارم و قوه‌ی مجری یا حکومت در رده‌ی پنجم قرار دارد.»

آقای دانش با اشاره به این که برخی از سفارش‌ها اداره‌ی عالی تفتیش تطبیق نمی‌شود و پی‌گیری نمی‌شود، اما با آن هم در ایجاد پاسخ‌گویی میان اداره‌های تاثیرگذار بوده است. وی تأکید کرد که اداره‌ی عالی تفتیش که نظارت از عمل‌کرد ادارات دولتی در امور مالی بخش عمده‌ای از کار این اداره است، موضوع ضمانت اجرایی سفارش‌های این اداره را باید در نظر بگیرد. در حقیقت وقتی که حساب قطعی‌های ادارات ترتیب و توسط اداره‌ی عالی تفتیش و وزارت مالیه ارایه می‌گردد سرنوشت عواید و مصارف، امور مالی ادارات روشن می‌شود.

از جانب دیگر، مصطفا مستور معین مالی وزارت مالیه، می‌گوید که در سال‌های اخیر، وزارت مالیه گام‌های ارزنده‌ای را در زمینه‌های مختلف کاری خود برداشته است. آقای مستور می‌گوید: «یکی از بخش‌های مهم همانا ایجاد سیستم اداره‌ی مالی و معلوماتی معیاری

در افغانستان است که از کارهای ارزنده و شهرت نیک نزد جامعه‌ی جهانی برخوردار است.» آقای مستور افزود: «در سیستم اداره‌ی مالی و معلوماتی، به طور روزمره عواید شامل و درج می‌شود و مصارفی هم که از این طریق صورت می‌گیرد، در این سیستم در بخش مرکزی که باتمام ولایات وصل است، درج می‌شود.» معین مالی وزارت مالیه گفت که پیش از این، مصارف و عواید حداقل یک ماه بعد به دلیل ارسال اطلاعات توسط پست، در سیستم اداره‌ی مالی وزارت مالیه درج می‌شد.

از سوی دیگر، شریف شریفی رییس اداره‌ی عالی تفتیش می‌گوید که محدودیت زمانی و قانونی سبب می‌شود که گزارش حساب قطعی به موقع به مراجع ذی‌ربط داده نشود. وی علاوه کرد: «تاخیر در ترتیب و ارایه‌ی حساب قطعی جهت بازرسی، کم‌توجهی و تعلل جهت تهیه اطاق کار به کمیسیون بازرسی حساب قطعی عدم دسترسی به موقع به اسناد و معلومات مورد نیاز، حین تفتیش، نبود زمان کافی جهت بحث روی یافته‌های بازرسی و تعجیل در ترتیب گزارش نتایج بازرسی حساب قطعی بنا بر محدودیت زمانی از مشکلات فراروی بازرسی حساب قطعی می‌باشد.» وی راه‌کارهایی را نیز در زمینه‌ی ترتیب گزارش قطعی، پیشنهاد کرد. او گفت: «ارسال یک نقل حساب قطعی از جانب واحدهای بودجه‌ای به اداره‌ی عالی تفتیش، هم‌زمان با ارسال حساب قطعی به وزارت مالیه، فی‌صدی مصرف بودجه بر اساس ارقام درج شده در حساب باشد و پس از ترتیب گزارش اگر یک افغانی هم به مصرف برسد پس از موعد ترتیب حساب قطعی قابل پذیرش نیست. در صورتی که از کودهای احتیاطی و متفرقه وجه تعدیل شده باید هر یک از کودها در ستون جداگانه قطعی واحدهای بودجه‌ای ثبت شود. واحدهای بودجه‌ای باید دلایل عدم مصرف بودجه‌شان را ضمیمه حساب قطعی ارایه کنند. وزارت مالیه برای بازرسی و تهیه اطاق کار و تجهیزات دفتری به کمیسیون موظف بازرسی تهیه کند، زمینه‌ی بحث و گفتگو روی یافته‌های تفتیش ایجاد شود و قبل از آن که گزارش نهایی و ترتیب شده باشد، ارایه‌ی اسناد و معلومات مورد نیاز، به شکل مستند و به موقع انجام شود.»

بر اساس گفته‌های آقای شریفی این اداره در سال ۹۴، ۱۷ مورد قضیه حاوی مبلغ ۲۷۲ میلیون افغانی و در سال ۹۵، ۸ مورد قضایای فساد مالی حاوی ۱۴۴ میلیون افغانی خساره‌ی وارده را غرض تحقیق و بررسی به اداره‌ی لوی سارنوالی معرفی کرده است.

هم‌چنین با توجه به ضرورت‌های سیاست‌های جاری منطقه‌ای و بین‌المللی و نوع ارتباط معضلات و مشکلات داخلی کشور با عوامل بیرونی، دولت باید دیپلماسی روشن و فعالی را در رابطه به پلت‌فورم‌های منطقه‌ای صلح، طرح و دنبال کند و از سیاست انفعال و انتظار عبور کند و ابتکار عمل را در این مورد که مهم‌ترین مسأله در حوزه‌ی منافع ملی کشور می‌باشد، در دست بگیرد. نویسندگان این تحقیق پیشنهاد می‌کنند که شورای عالی صلح به عنوان نهاد بی‌طرف و مسلکی که مسوولیت امور تخنیکی روند مصالحه را بر عهده دارد، بازآرایی شود و وجود بیاید تا بتواند اعتماد همی جوانب، به شمول مخالفان مسلح را جلب کند.

و نهادهای فعال مدنی توصیه می‌کند که با توجه به آسیب‌پذیری و شکنندگی اوضاع سیاسی، احزاب سیاسی و نهادهای مدنی به‌عنوان نهادهای چک و کنترل اعمال و رفتار و سیاست‌های حکومت، باید سیاست اصلاح‌گرانه را دنبال کرده و آن را جای‌گزین تلاش‌های پراکنده و هرچند حاشیه‌ای «تضعیف‌کننده» یا «براندازانه» کنند. زیرا، به باور آنان، هر نوع خلای احتمالی قدرت و یا امیدواری به تغییر حکومت، می‌تواند مخالفان مسلح را به فرصت‌های جدید امیدوار سازد و فرایند مصالحه را با تأخیر و تعلل، دشواری‌زا و حتا شکست مواجه کند.

نویسندگان این تحقیق، بر پایه‌ی یافته‌های‌شان حضور و حمایت جامعه جهانی از دولت و برنامه‌های آن را لازم و ضروری می‌دانند و پیشنهاد می‌کنند که جامعه‌ی جهانی در کنار تداوم حمایت‌های اقتصادی و سیاسی از نظام سیاسی افغانستان، از برنامه‌های دولت برای صلح حمایت کرده و فشارها و تنبیهات لازم را بر کشورهای حامی تروریسم و افراط‌گرایی اعمال کند تا آنان برای همکاری در پروسه‌ی مصالحه در افغانستان وادار شوند.

پیشنهاد می‌کنند که شورای عالی صلح به عنوان نهاد بی‌طرف و مسلکی که مسوولیت امور تخنیکی روند مصالحه را بر عهده دارد، بازآرایی شود و شفافیت لازم در امور مصارف مالی آن به وجود بیاید تا بتواند اعتماد همی جوانب، به شمول مخالفان مسلح را جلب کند. این شورا نباید مانعی برای تلاش‌های علما و نهادهای مدنی و اجتماعی برای صلح باشد، اما باید در رابطه با چگونگی پذیرش و یا رد طرح‌ها و یا ابتکارات اجتماعی نهادهای مدنی و دینی در موارد مرتبط به مذاکرات مستقیم با مخالفان مسلح، تصمیم نهایی داشته باشد.

نویسندگان این تحقیق تنها راهبرد نظامی را برای تأمین صلح کافی نمی‌دانند و به نوعی کاربرد سیاست «چوب و هویج» برای به مذاکره کشاندن مخالفان توصیه می‌کنند و یک سلسله اقداماتی مانند اصلاح نظام تعلیمات دینی، تقویت حکومت‌داری خوب و حکومت‌های محلی برای پاسخ‌گویی به نیازهای مردم و برنامه‌ریزی برای جوانان برای جلوگیری از گزینش گزینه‌های «خروج» یا «خشونت» را برای رسیدن به صلح مهم می‌دانند.

هم‌چنین نویسندگان این تحقیق به احزاب سیاسی

خواب سنگین

در پس دود غلیظ زغال سنگ

کب: سهیلا وداع خموش

حوالی ۶۳۰ دقیقه شام بود که برق رفت و همه جا را تاریکی فرا گرفت. بیرون شدم و چراغ کوچک دستی را روشن کردم تا راه را تشخیص دهم. نور این نور افکن هرچند زیاد قوی نبود، اما فضا را دو شق کرد و تا جایی که نور آن کار می کرد، ذرات و دود غلیظ در مقابل آن به رقص آمده بودند. به شدت احساس خفگی در من قوت گرفت. در یک لحظه نفسم بند آمد و به عمق آلودگی هوا پی بردم. چراغ دستی را به اطراف چرخاندم، همه جا یکسان بود و آلوده از دود و غبار. تنها در محوطه آپارتمان گونه ما که هفت خانواده در آن زندگی می کنند، از پیش از نه پا ده دودکش بخاری، دود غلیظ بیرون می شود. خودم را به خانه انداختم، در خانه نیز به روشنی نورافکن خیره شدم اتاق ها را نیز غبار نسبتا غلیظ و ذرات درشت فرا گرفته بود. با دیدن این صحنه به آلودگی بیش از حد هوا پی برده و دانستم بی جهت نیست که این روزها شکایت از آلودگی هوا و خطرات آن در کابل و شهرهای بزرگ کشور بالا گرفته است.

با تاسف امروز بسیاری از خانواده ها، شهرک های بزرگ، آپارتمان های رهائشی، کارخانه های تولیدی، اداره های دولتی و خصوصی و غیره جاها به خاطر تامین حرارت در زمستان از زغال سنگ و چوب استفاده می کنند که این گونه سوخت های غیر معیاری باعث نگرانی شدید کارشناسان محیط زیست و اداره ملی حفاظت از محیط زیست شده است. قیسی یکی از باشندگان بره کی شهر آرا می گوید: «ما در زیر تپه شهر آرا زندگی می کنیم، هنگامی که شب از خانه بیرون برویم، با صحنه وحشتناک آلودگی هوا روبرو می شویم. چون به نظر می رسد که تمام دود در یک منطقه جمع شده و راه بیرون رفت ندارد».

وی می افزاید که تا جایی که می داند در این منطقه بیش از ده ها خانواده است که به خاطر حرارت و گرمی خانه از زغال سنگ استفاده می کنند، چون به باور وی، زغال منبع خوب و اقتصادی برای سوخت زمستان است.

این باشنده کابل می افزاید: «در گذشته با آلودگی خاک که از سرک های خامه به وجود می آمد، مشکل داشتیم، اما حال دود چوب و زغال زندگی مردم را به خطر انداخته. باید دولت

در این قسمت توجه جدی کند». در همین حال، زمری بهادر، باشنده خیرخانه کابل یکی از استفاده کنندگان زغال سنگ می گوید: «ما از دو سال به این سو دو خروار زغال سنگ در زمستان ها می سوزانیم و نسبت به چوب خیلی اقتصادی می باشد. هرچند خطر دارد، اما از بخاری های ترکی استفاده نمی کنیم. یعنی دود و گازش را در درون خانه اصلا احساس نمی کنیم و همه بیرون می رود، ولی خانه را خیلی خوب گرم می کند. این یک سهولت بزرگ برای مردم غریب است».

وی می گوید که تنها خانواده وی و دیگر خانواده ها نیستند که از زغال سنگ استفاده می کنند، بلکه امروز تمام اداره های دولتی و شخصی، دانشگاه ها، فابریک های تولیدی و غیره همه از همه از زغال سنگ کار می گیرند. به باور وی: «اگر زغال سنگ و چوب چیز خطرناک است، باید جلو آن از سوی دولت گرفته شود، ورنه هیچ کس حق ندارد که بگوید فلان خانواده زغال می سوزاند و همسایه های دیگر اذیت می شوند».

تصفیه زغال مصارف گزاف نیاز دارد که از توان شرکت ها خارج است و باید صدها میلیون دالر سرمایه گذاری شود که زغال سنگ به گاز مایع و نفت تبدیل شود. آقای کاظم همایون گفت: «خطرناک ترین انرژی فوسیلی می توان زغال سنگ باشد و تهدیدهای جدی را برای تمامی ایکوسیستم حتا به اکو سیم غیر زنده در پی دارد و خیلی خطرناک است. زغال سنگ قدرت خوردندگی دارد که برای بناهای تاریخی می تواند تاثیرات منفی را به بار بیاورد. در کنار آن در زغال سنگ تهدید جدی، زباله های آن باشد. زمانی که زباله ای از آن باقی می ماند تا ده ها و حتا صدها سال از بین نمی رود و دوباره از طریق زنجیره غذایی، از طریق پوست و طرق مختلف دیگر می تواند مردم را مصاب ساخته و خطر ایجاد کند». وی در پاسخ به سوالی که با موجودیت این خطرات ناشی از استفاده زغال سنگ، چرا جلو آن گرفته نمی شود، گفت: «با تاسف این ناکارایی اداره ملی حفاظت از محیط زیست است که باید این اداره در این زمینه تدابیر جدی را می داشت و از ورود زغال سنگ جلوگیری می کرد و انرژی های بدیل آن را مانند گاز جایگزین می ساخت که کمتر آسیب پذیر می بودیم.

این واقعا یک خطر بسیار بزرگ است. اداره ملی حفاظت از محیط زیست با اداره های همکاری باید با راهکار جدی هماهنگ کار می کردند، ولی بازی گوشی کردند و با تاسف تا اکنون کاری نکرده اند». آقای همایون در مورد قانونی بودن فعالیت تولید شرکت های زغال سنگ می گوید: «اگر قانونی هم باشد و اداره ای اجازه فعالیت برای این شرکت ها داده باشد که من مطمئن هستم اجازه ای ندارند، باید اداره حفاظت محیط زیست نکس های سبز یا گرین تکس را هم وضع می کرد تا از ورود آن جلوگیری می شد و در ضمن ما در مورد تغییر اقلیم با جامعه جهانی تعهداتی داریم که باید به آن عمل کنیم چون کاربن زغال سنگ به هیچ وجه از چرخه زندگی نمی تواند حذف شود که این خیلی خطرناک است. این در حالی است که چندین بار اداره ملی حفاظت از محیط زیست از آلودگی هوا هشدار داده اند و حتا گفتند که اگر وضعیت به همین روال پیش برود، آنان حالت اضطرار را اعلام خواهند کرد. ولی حالا با وجود این که وضعیت چنین نازک است، اما این اداره از پس کارهای که مربوط به آن می شود، بیرون نیامده است.

وزارت فواید عامه جمهوری اسلامی افغانستان

اعلان تدارکات

فرم شماره_۰۱

تهیه و تدارک تولیدیول برای وسایط نقلیه و جنراتورهای دفتر زون گردیز برنامه ملی راهسازی روستائی وزارت فواید عامه جمهوری اسلامی افغانستان.

MPW/WB/ARTF/IDA/ARAP/OPS/KBL/KBL/001/C2/010

برنامه ملی راه سازی روستائی وزارت فواید عامه جمهوری اسلامی افغانستان ازتزام داوطلبان واجد شرایط دعوت می نماید تا در پروسه تهیه و تدارک تیل دیزل برای وسایط نقلیه و جنراتورهای دفتر زون گردیز برنامه ملی راه سازی روستائی و زارت فواید عامه جمهوری اسلامی افغانستان اشتراک نموده و شرطنامه مربوطه را در مقابل پرداخت مبلغ یک هزار(۱۰۰۰۰) افغانی از آدرس دفتر زون گردیز واقع (حوزه اول امنیتی شهرگردیز، مقابل شفاخانه ملکی گردیز مقر ریاست فواید عامه ولایت پکتیا برنامه ملی راهسازی روستائی) و نیز از دفتر مرکزی کابل (مکرویان اول بلاک اول منزل چهارم برنامه ملی راه سازی روستائی وزارت فواید عامه جمهوری اسلامی) بدست آورده، آفرهای خویش را مطابق شرایط مندرج شرطنامه و طبق قانون و طرزالمعمل تدارکات طور سربسته از تاریخ نشر اعلان الی ساعت(۱۰:۰۰) بجه (قبل از ظهر به تاریخ: ۱۷ / دلو / ۱۳۹۵ به (دفتر زون گردیزبرنامه ملی راهسازی روستائی وزارت فواید عامه جمهوری اسلامی افغانستان) واقع (حوزه اول امنیتی شهرگردیز، مقابل شفاخانه ملکی گردیز مقر ریاست فواید عامه ولایت پکتیا برنامه ملی راهسازی روستائی (شماره های تماس: ۰۷۹۹۳۵۵۷۱،۰۷۹۹۲۲۴۷۴۴)ارابه نمایند.

آفرهای باقیمانده و انترنیتی قابل پذیرش نمی باشد. تضمین آفر بصورت (بانک گرنٹی) به مبلغ ۳۵،۶۴۰،۰۰۰(سی و پنج هزارو شش صدو چهل)افغانی بوده و جلسه قبل از آفرگشایی (روز چهارشنبه)تاریخ:۰۶ / دلو / ۱۳۹۵ ساعت (۱۰:۰۰) بجه (قبل از) ظهر واقع آدرس فوق دفتر زون گردیز تدبیر می گردد.

Tender Notification call for expression of interest for Inquiry#91105313:

The Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH is implementing Technical Cooperation measures on behalf of the Government of the Federal Republic of Germany.

GIZ Office in Kabul now invites experienced and financial solvent Bidders to submit their expression of interest letter, past experience and contracts/orders with organizations in field of Supplying, delivery and installation for Brand new generators for GIZ Compound in Mazar-i-Sharif.

To claim the tender documents for the bidding process, please send your expression of interest letter along with past experience contracts or orders to tenders-afg@giz.de latest by 21 January 2017, at 4:00 O'clock, Kabul local time.

Note: Past experience contracts or orders at mentioned fields with any organizations is mandatory to send along with expression of interest letter.

اطلاعیه داوطلبی:

اداره اکتشاف بین المللی آلمان (GIZ) به نمایندگی از دولت فدرال آلمان در بخش های مختلف، همکاری تکنیکی عرضه می دارد.

دفتر اداره اکتشاف بین المللی آلمان GIZ در کابل، از همه داوطلبان با تجربه و دارای توانائی مالی دعوت به عمل می آورد تا نامه مبتنی بر علاقه مندی، تجارب کاری و قراردادهای خویش را که بیانگر فعالیت شان در زمینه تهیه ،انتقال و نصب جنراتورهای جدیدمی باشد، به دفتر مرکزی GIZ در کابل ذریعه ایمیل ارسال نمایند،تا شامل فرایند داوطلبی گردند.

برای به دست آوردن سایر اسناد داوطلبی، لطفاً نامه مبتنی بر علاقه مندی، تجارب کاری، قراردادهای و سایر اسناد خویش را قبل از ۴:۰۰ عصر (به وقت کابل) روز ۲۱ ماه جنوری سال ۲۰۱۷ میلادی به ایمیل آدرس tenders-afg@giz.de ارسال دارید.

یادداشت: ارسال قراردادهای منعقد به سایر نهادها در گذشته درین زمینه حتمی می باشد.

www.8am.af
www.facebook.com/8am.af
Twitter:@HashteSubDaily

صاحب امتیاز:
مدیر مسوول:
معاون مدیرمسوول:
تحلیلگر ارشد:
دبیر بخش سیاسی:
دبیر بخش ادب و فرهنگ:

سنجر سهیل sanjarsohail@yahoo.com
پرویز کاوه parwiz_kawa@yahoo.com
مجتبی هاشمی ۰۶۶۶۴۴۶۶۶۶۶۶۶۶@yahoo.com
فردوس کاوش فریدون آژند ۰۷۹۷۴۱۶۰۶۲
شایان فریور ۰۷۰۱۷۰۹۹۸ shayanfa@gmail.com

Publisher:
Sanjar Sohail
sanjarsohail@yahoo.com

Editor-in-Chief:
Parwiz Kawa
parwiz_kawa@yahoo.com
+93 700228988

ویراستاران:
خبرنگاران:
هماهنگی خبر:
صفحه آرایی:
وسایط:
پذیرش اعلان:
نشانی پستی:
نشانی دفتر کابل:
ایمیل روزنامه:
اصح در ویرایش و پیرایش مطالب وارده دست باز دارد.
به جز سرمقاله، آرای مطرح شده در مقالات به نویسندگان آن برمی گردد.

نورالعین و بهروز خاوری
وحید پیمان، سهیلا وداع خموش، سردار داهی، زینب فرهنگ
ظفر شاه رویی ۰۷۹۹۳۱۹۵۳۴
خبر رجیمی- مصطفی سروری - مهدی فرهاد- غلامرضا مجیدی
احمدضیا محمدی
۰۷۰۸۱۲۴۰۴۷
صندوق پستی ۱۹۱۱، پسته خانه مرکزی، کابل، افغانستان
ایستگاه برج برق، سرک کلوله پشته، ناحیه چهارم، کابل
Afghanistan 8am@yahoo.com

به منظور رشد تجارت و اقتصاد هموطنان عزیز، عزیزی بانک افتخار دارد تا قروض متوسط خویش را با مبلغ 100000 - 500000 دالر امریکایی، پیشکش نماید. هموطنان عزیز میتوانند از مزایای قرضه مذکور با شرایط سهل مستفید شوند.

عزیزی بانک
Azizi Bank

www.azizibank.af 1515

10th Year ◆ No: 2545 ◆ Monday ◆ 16 January, 2017 ◆ Price: 20 Afs

شورش در زندانی در برازیل چندین کشته برجای گذاشت

زندانیان شهر ناتال در شمال شرق برازیل به کنترل زندانیان درآمده است. زندانیان الکاوکوز در حوالی شهر ناتال که بزرگترین زندانیان برازیل در منطقه شمال شرقی این کشور محسوب می‌شود، عصر روز شنبه شاهد شورش بزرگی بود که طی آن صدها زندانی علاوه بر درگیر شدن با مأموران، به جان یکدیگر افتادند.

به گفته پولیس، دست کم ۱۰ زندانی در جریان این شورش کشته شده‌اند.

هم‌زمان گمان می‌رود تعداد زیادی هم در جریان نزاع‌های داخلی میان باندهای مختلف زندانیان کشته شده‌اند.

این سویمین شورش در زندانیان برازیل طی یک ماه گذشته است.

چند روز پیش هم حدود ۱۰۰ زندانی در جریان شورش‌ها در دو ایالت آمازون و رورایما کشته شدند.

شورش در زندانیان الکاوکوز، عصر روز شنبه شروع شد؛ نگرانی از سرنوشت زندانیان، اعضای خانواده‌های آنها را به مقابل الکاوکوز کشانده است.

شورش در زندانیان برازیل نادر نیست و آن طور که گزارش شده، اغلب زندانیان این کشور در کنترل باندها تبه‌کاری است.

با وجود این، ابعاد شورش‌های یک سال گذشته در زندانیان این کشور کم سابقه بوده و دولت برازیل را تحت فشار افکار عمومی قرار داده است.

بعد از شورش خونین ماه گذشته در زندانی در ایالت پیکشیه و روشن شدن صبر کرد.

پولیس گفته برای ورود به داخل محوطه زندانی تا صبح یکشنبه و روشن شدن صبر کرد.

یکی از مقام‌های پولیس این ایالت گفته «می‌دانیم بسیاری کشته شده‌اند اما ما فعلاً نمی‌توانیم وارد محوطه زندانیان

ایتلاف اصلی مخالفان اسد از مذاکرات آستانه حمایت کرد

امیدواری کرده که دیدار آستانه، پایتخت قزاقستان، «گامی اولیه به سوی دور بعدی مذاکرات سیاسی باشد». استفان دی‌مستورا نماینده ملل متحد در امور سوریه اعلام کرده می‌خواهد مذاکراتی را در هشتم فوروری در ژنیو برگزار کند. مقام‌های روس گفته‌اند مذاکرات آستانه قصد «رقابت» با سازمان ملل را ندارد و ترجیح می‌دهد «تکمیل‌کننده» آن باشد.

همزمان با اعلام حمایت ائتلاف مخالفان اسد، ترکیه نیز روز ۲۵ جدی اعلام کرد مسکو و آنکارا توافق کرده‌اند که به موجب آن، ایالات متحده در نشست صلح سوریه در پایتخت قزاقستان، شرکت خواهد کرد. مولود جاولو، وزیر خارجه ترکیه تأکید کرده که نمی‌توان نقش واشنگتن را در مذاکرات نادیده گرفت. مذاکرات آستانه قرار است اندکی پس از تشکیل دولت جدید ایالات متحده به رهبری دونالد ترامپ، برپا شود. دولت باراک اوباما مایل است که حزب اتحاد دموکراتیک سوریه در نشست آستانه شرکت کند آنچه با انتقاد شدید آنکارا رویه‌رو است که این حزب را شاخه‌ای از پ.ک.ک می‌داند و اعضا و شبه‌نظامیان وابسته به آن را نیز «تروویست» اتحاد دموکراتیک سوریه و شبه‌نظامیان عمدتاً کُرد، از موافق‌ترین گروه‌ها در نبرد زمینی با «داعش» توصیف می‌شوند.

جان کری پس از ۴۸ سال با دشمن سابقش دیدار کرد

دیدار کرد که درحمله سال ۱۹۶۹ حضور داشت. آقای کری در دیدار با دشمن سابق خود ابراز خوشحالی کرد که هر دو آن‌ها از آن جنگ جان سالم به در بردند. در سال ۱۹۶۹، جان کری که از افسران جوان نیروی دریایی امریکا بود برای حفظ جان نیروهایش یک ویل کتنگ را به ضرب گلوله کشت.

آقای تام در دیدارش با وزیر خارجه امریکا گفت که «ویل کتنگ کشته شده با تنه نام داشت و ۲۴ ساله بود و سرباز خوبی بود»

آقای کری هرگز اسم و سن ویل کتنگی را که کشته بود، نمی‌دانست.

با وجود حضور آقای کری در جنگ، او پس از بازگشت به امریکا به جمع فعالان مخالف جنگ پیوست.

زمانی که در سال ۲۰۰۴ میلادی آقای کری قصد داشت در انتخابات ریاست‌جمهوری شرکت کند، منتقدان او را به خاطر کشتن یک جوان مورد حمله قرار دادند.

سه شهروند بحرینی اعدام شدند

مقام‌های بحرینی روز یکشنبه ۲۶ جدی، سه تن از شهروندان شیعه این کشور را به اتهام برب‌گذاری به جوخه اعدام سپردند. به گزارش رادیو فردا، اعدام این افراد در حالی صورت گرفته است که صدها تن از معترضان به حکم اعدام این سه مرد، از روز شنبه در روستاهای شیعه‌نشین بحرین با آمدن به جاده‌ها اقدام به بستن راه‌ها و پرتاب سنگ و چوب به سوی پولیس کردند. سه فرد اعدام‌شده به نام‌های عباس السمع، سامی مشیع، و علی السکسکس از سوی دادگاه در بحرین متهم این بودند که در سال ۲۰۱۴ با انفجار بمب باعث کشته شدن دو مأمور نظامی بحرینی و یک افسر اماراتی شده‌اند. مسوولیت بمب‌گذاری مذکور را گروهی به نام «تیب اشترا» پذیرفت. این گروه از گروه‌های مسلح شیعی است که تاکنون مسوولیت ۲۰ بمب‌گذاری را از سال ۲۰۱۳ در بحرین پذیرفته است. ترغیب به اعتراضات خون‌آمیخته و ایجاد اختلاف بین سنی و شیعه در بحرین از دیگر اتهاماتی است که دادگاه متوجه سه فرد اعدام‌شده کرده بود. اعدام این سه تن نخستین اجرای حکم اعدام در بحرین

گفتگوی ملی پیرامون سیاست خارجی افغانستان

۱۴ دلو (۲ فوروری) کابل

سیاست خارجی هر کشوری محصول مجموعه‌ای از ساختارها و روابط قدرت حاکم بر آنها، ارزش‌ها، کنشگران و عوامل سیاسی و اجتماعی و بزمی‌هاست. برخاسته از چنین ساختارها و ارزش‌ها، جهت‌گیری و گزینش اولویت‌های سیاست خارجی معنادار می‌شوند. در عین زمان گزینش هوشمندانه در انتخاب سیاستها و اولویت‌ها نیز مندرک درست از تحولات و پدیده‌های سیاسی و دارا بودن ابزارها و توانمندی‌های ملی می‌باشد تا بتوان با توسل به آنها از منافع ملی در رویدادهای سیاسی معطوف به خارج بهره برداری کرد. در درازنای ۲ سده پسین، افغانستان به سبب موقعیت ویژه جغرافیایی، روند پیچیده دولت‌سازی و تنشهای منطقه‌ای و جهانی به صورت چشمگیری در برابر تحولات بیرونی تأثیر پذیر و آسیب پذیر بوده است. از اواخر قرن گذشته تا کنون، تهاجم‌های آشکار کشورهای برونی، رشد پدیدهای چون افراترگرایی و جریان‌های دولت‌ستیز و برهم خوردن ساختارهای سیاسی در منطقه و جهان و همچنین ظهور دسته‌بندی‌های سیاسی در منطقه و جهان، سیاست خارجی افغانستان را با سوالات مهم پیرامون این تحولات پیچیده روبرو نموده است. یکی از مهمترین سوالات نوع رابطه افغانستان با قدرت‌های منطقه‌ای و جهانی بویژه مدیریت رقابت‌ها و تنش‌های قدرت‌های رقیب می‌باشد. برای درک بهتر از این پدیده‌ها و دسته‌بندی‌های جدید. باری رساندن به فعالان سیاست خارجی کشور، استنیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان در نظر دارد اولین نشست از سلسله گفتگوهای فراگیر را زیر عنوان «گفتگوی ملی» برای بررسی سیاست خارجی کشور با شرکت اندیشمندان و کنشگران سیاسی و در همکاری با دست‌اندرکاران سیاست خارجی کشور در تاریخ ۱۴ دلو سال جاری در کابل برگزار نماید.

از علاقه‌مندان و صاحب‌نظران ارجمند کشور که خواهان آرایه مقاله در این همایش می‌باشند خواهشمند است که نوشته خود را پیرامون یکی از عناوین زیر به دفتر استنیتوت تا تاریخ ۷ دلوارسال نمایند:

- منافع ملی کشورها در دوران گذار
- مفهوم قدرت، امنیت در دوران گذار
- جایگاه دولت‌ها در دوران گذار

- بی‌نظمی سیاسی نوین
- جهان چند قطبی یا یک ابرقدرت + چند قدرت بزرگ
- ایتلاف‌سازی: ایدئولوژی یا منافع

- بی‌طرفی در دوران کنونی، مفهوم و معنای آن برای افغانستان
- رقابت‌های بین‌نخبگان سیاسی، رویکرد‌های آنها در سیاست و سیاست خارجی
- نقش ایدئولوژی، هویت، سیاست، منافع امنیتی و اقتصادی در سیاست خارجی

- سیاست خارجی افغانستان در سده ۲۰
- بررسی بیما‌نهای استراتژیک دهه پسین افغانستان (ایالات متحده آمریکا، ناتو، هندوستان)
- رقابت‌ها و منازعات نیابتی (پاکستان یا هند، عربستان یا ایران، روسیه یا غرب)
- فرصت‌ها و موانع در همکاریها و همگرایی‌های منطقه‌ای
- جایگاه افغانستان در پروژه‌های اقتصادی منطقه (اتحادیه اوراسیا، یک راه-یک کمر بند، بندر چاه بهار)
- ساختارهای تصمیم‌گیری سیاست خارجی افغانستان
- راهکارها و پیشنهادهای عملی برای دستگاه سیاست خارجی کشور.

نویسندگان مقالات برتر به همایش دعوت می‌گردند و مجموعه مقالات و سخنرانی‌ها در ویژه نامه‌ای به چاپ خواهد رسید. برای اطلاعات بیشتر و ارسال خلاصه مقاله خود به آدرس ایمیل زیر با ما تماس بگیرید. contact@aiss.af